

Magasinet

SKOLEFRI

Sep/Okt 2024

Nr. 13

Et menneske bliver til...

Socialisering
er mange ting!

Podcast:
Does unschooling work?

sådan skriver du et godt
værdigrundlag

Brevkassen: Radikal frihed og sengetid.

www.magasinet.skolefri.dk

indhold

04

ET MENNESKE BLIVER TIL...

Unschoolingens frie rammer giver virkelig vores søn mulighed for at blive til, skriver Kamilla Johnsen i dette essay om at lære at give slip på sine egne forventninger.

09

MEN LÆRER DE SÅ NOGET??

Læs hvad Luna Maj svarer, når kritiske røster spørger om hendes børn overhovedet lærer noget, hvis de får lov til at slappe af og "ingenting" lave.

10

SOCIALISERING ER MANGE TING!

Vi er som samfund enormt optaget af, at børn skal ses med jævnaldrende. Men er det egentlig det bedste, spørger Lene Friis-Pilgaard i denne klumme.

14

SÅDAN SKRIVER DU ET GODT VÆRDIGRUNDLAG

Webinar: Værdigrundlaget er et helt essentielt værktøj i forbindelse med tilsyn. Lyt med og få indblik i hvorfor det er så vigtigt, samt en masse gode tips til at udforme det.

16

BREVKASSEN: RADIKAL FRIHED OG SENGETID

Læs Cecilie Conrads lange og grundige svar på spørgsmålet om hvad man gør, når man bryder fri af tidligere stramme rammer omkring sengetid.

18

MØD FAMILIEN: GLEN OG LINDA TOFT

Linda og Glen er forældre til hele otte børn. Få et indblik i hvordan hverdagen med unschooling ser ud i en ekstra stor familie.

PLUS:

21 Podcast: Does unschooling work?

22 3 nemme metoder til at dokumentere selvstyret læring

Kære Læser!

Selvom det efter sigende har været 'den varmeste september i 77 år' så synes jeg alligevel godt man kan mærke, at efteråret nu så småt er på vej!

Jeg ved ikke med dig, men hos os betyder det altid en kraftig nedskalering i aktivitet og en stemning af begyndende vinterhi.

Varm kakao, stearinlys, fabrikation af kastanjedyr - og masser af skærm. Jeps. Vi gamer og ser film til den store guldmedalje i vinterhalvåret. Personligt ser jeg altid Skadestuen fra ende til anden. Det er blevet en tradition, som regel i oktober, når blæst og regn rigtig får fat. Aldeles low key og aldeles hyggeligt!

Vi har i grunden altid levet ret low key, altså prioriteret at have masser af tid i hverdagen og set udefra nok egentlig ret ofte "lave ingenting" - men i virkeligheden handler det jo ikke om ingenting.

Det handler bare om nogle af de ting, som samfundet ikke værdisætter på samme måde som travlhed og produktivitet - nemlig det at leve i ro og mag, uden de store armsving og uden et kæmpe fokus på fremtiden og alt det man ikke har - eller ikke er - endnu.

Det er i det hele taget noget af det absolut mest værdifulde som det skolefrie liv kan tilbyde både voksne og børn: ejerskab over sin egen tid.

I et samfund hvor netop tid generelt er en mangelvare, er det nok et af de allerbedste argumenter for unschooling, hvis du spørger mig :)

God fornøjelse med dette nummer af SKOLEFRI og tusind tak fordi du læser med.

Luna Maj Vestergaard
indehaver & redaktør

Et menneske bliver til...

Af Kamilla Johnsen

Hans små varme arme var om halsen på mig. Han krammede mig og trak sit hoved lidt tilbage, så vi kunne se hinanden: "Det er ikke fordi jeg ikke vil være sammen med jer mor", sagde han og hoppede glad udenfor med håbet om at løbe på nogle veninder fra hans gamle klasse, så han kunne sige han havde fødselsdag og fortælle hvad han havde fået i gave af os.

Lige der, måtte jeg bide mig i læben for ikke at begynde at græde. For jeg blev ramt. Hvorfor var vi ikke værd at være sammen med? Her på hans fødselsdag, hvor det jo er meningen at vi skal sidde og hygge med morgenmaden sammen - *som en familie*.

Men sandheden er, at lige siden vores vidunderlige glade dreng har set dagens lys, er der faktisk ikke rigtig noget der er blevet som vi troede. Heller ikke hans fødselsdage.

Han har aldrig kunnet lide at sidde rundt om det bord og spise. Hvorfor i alverden skulle han så lige pludselig kunne lide det nu, bare fordi det er hans fødselsdag, lød min indre stemme spørgende, i håbet om at få mig til fornuft?

Det er som om at de ting jeg brændende ønsker at aflære, for ikke at risikere at pådutte vores søn de sære fortællinger og ideer fra den samfundsfortælling jeg er vokset op i, går lidt langsommere end jeg ønsker.

fortsættes på næste side

Faktisk må jeg erkende at med vores søn, lærer han mig ofte hurtigere de ting, end jeg kan nå at lære mig selv det. Og på en måde opstår der en utrolig fin, kærlig respekt og gensidig rummelighed, mellem vores søn og mig, hver gang jeg får indset at jeg er på afveje. Som en åndelig øjenkontakt hvor to sjæle mødes, erkendende og fortroligt. Velvidende at der er en visdom vi begge kommer med til hinanden.

Han spotter bullshit faktoren og skiller så knivskarpt ad, hvad der er kærlighed og hvad der bare er skøre opstillede ideer, som i virkeligheden er skabt for at tilfredsstille andre. Halleluja for det. Det mener jeg.

Også selvom jeg må se mig selv sidde ret overflødig mange gange, ventende, en kende i tvivl om min rolle i vores hjemmeliv, med en dreng der er langt mere selvstændig nu som 8 årig, end jeg var som 13 årig.

Jeg ved godt jeg skal være her, så han altid kan vende sig og se jeg står der. At jeg er et sikkerhedsnet og et kærligt og trygt fundament for hans møde med resten af verden, resten af livet. Og hvad er større end det?

Så efter nogle minutters tristhed, mindede min kære mand mig om, at det jo netop er det her vi har ønsket. At han mærker sig selv før andre. At han tør at skuffe andre, i stedet for at skuffe sig selv.

At se vores søn vokse op og udfolde sig, har skabt en enorm respekt og ærefrygt i mig, for det er blevet tydeligt for mig, at vi virkelig skaber grobund for vækst og udvikling, eller det modsatte, med de muligheder vi skaber, de rammer vi sætter og den verden vi enten åbner eller lukker.

Især i hjemmelivet, her hvor vi tager ansvaret for "det hele" på os, her kan vi gøre forskel. At sætte disse rammer, så frie som de er i unchooling-livet, giver virkelig vores søn mulighed for at blive til. Ikke til noget eller nogen som ligner de andre, eller endnu en "soldat", som samfundet måske ønsker sig, men jeg tror på at de børn der

fortsættes på næste side

får lov at vokse op og udfolde den det er meningen de skal være, er det verden har BRUG for. Helt uden at vide det endnu.

Han svedte helt vildt efter have hoppet non-stop i 3 timer, da han stod i skyggen og hoppede videre udenfor Jumping fun, hvor han havde fejret en del af sin fødselsdag med en ny, men god ven.

Vi skulle ud at spise, bare os tre, og ventede på at hans ven blev hentet. Han spiste på 4 min. Og så var han klar til at tage videre på havnen, hvor mange havde fortalt os om en superfed parkourbane vi bare MÅTTE prøve, når nu vi havde en søn, der var så vild med parkour.

Fødselsdage – ja alle mærkedage, får mig altid til at se ting tydeligere. Netop disse dage får specielt mine egne

blinde vinkler og gamle overbevisninger frem i lyset. For det her er jo ikke min dag. Det er hans. Så hvorfor er det så svært når han vil noget andet, end det jeg forbinder med fejring?

Jeg gik rundt på havnen, mens min mand og søn løb rundt og svang sig i stængerne og hoppede på det hele. Jeg mærkede aftensolen, og kunne høre min søns glade stemme hele tiden. Alt var som det skulle være. Efter lidt tid overhaledede han mig på sit nye trick løbehjul mens han råbte, ”kom mor, du SKAL se det her”. og susede videre.

Et par ældre fyre sparkede en bold ud over multibanen, og vores søn samlede den op. Jeg bemærkede på afstand han gik stille hen imod dem og talte med dem. Så gav han dem bolden og hoppede glad tilbage til mig, og fortalte at det var ham, en kendt youtuber, vi lige havde set en video med. Vi læser ikke godnathistorier. Vi ser en youtubevideo sammen. Noget der får os til at grine, eller noget vores søn interesserer sig for, eller noget vi har tænkt over og er nysgerrige på. Det andet fungerede ikke.

fortsættes på næste side

Måske det gør igen en dag, måske ikke. Og DET er noget af det mest fantastiske jeg har lært i mødet med unschooling... Der er ikke noget rigtigt eller forkert!

Han skal nok lære at læse. Han mestrer allerede hovedregning bedre end mange andre på hans alder og er hurtigere til det end mig. Han er super social. Han er modig. Taler med fremmede. Griber chancerne hver gang de er der, for nogle fede oplevelser.

Han er nysgerrig, spørgende, undersøgende, glad. Men måske vigtigst af alt: Han ligger ikke under for en norm om hvad han skal eller ikke skal. Det gør jeg, og min mand desværre stadig. Så når vi ligger der i sengen og ser en 8 min. lang youtube video inden vi tænder lydbogen, er det *mig* der må slås med stemmerne der gerne vil fortælle mig at jeg svigter min søn, fordi vi ikke læser i en bog.

Men faktum er, at jo længere tid jeg tør være autonom og ulydig mod disse skøre, opstillede rammer for opvækst og læring, jo bedre går det hele. Jo mere sætter jeg relationen før en bunke arbitrære ideer om, at

læsning SKAL finde sted ved sengetid, eller at fødselsdag er lig med familien samlet om et bord. Og jo bedre går vores søns læring. Hvis man endelig skal dele det op på den måde. Uden at hovere men med lettet hjerte ser jeg, allerede nu, halvandet år efter vi tog ham ud af skolen, at det er umuligt ikke at lære.

“Faktum er, at jo længere tid jeg tør være autonom og ulydig mod disse skøre, opstillede rammer for opvækst og læring, jo bedre går det hele.”

Jeg troede vi skulle holde børnefødselsdage for klassen, have soveaftaler med børn fra klassen. At jeg skulle hjælpe ham med lektierne, når han kom hjem træt fra skole og begyndte hellere at ville ud med vennerne.

Jeg troede at jeg skulle arbejde fuldtid i hele min søns barndom. Jeg troede at skolen var det eneste sted at få venner, lærer ”rigtigt”, og sikre sig en fremtid. Jeg troede vi skulle sove før 22:00 og op 6:30 undtagen i weekender og ferier. Jeg troede at børn der ikke gik i skole, havde svært ved det sociale.

Men hvor er jeg dybt taknemmelig for at vores søn kom og åbnede en helt ny verden for os. For det er overhovedet ikke sandheden. Og det havde jeg aldrig forstået hvis vores søn ikke havde vist os at den vej vi var på vej ned ad, ikke førte til det sted vi gerne ville hen.

Så nogen gange sidder jeg og kigger på ham og tænker. Måske er det os der bliver til, langt mere end dig.

Måske du bare folder dig ud, fordi vi ikke holder fast i hvordan vi tænkte du skulle se ud, når du var udfoldet. Måske er børnene frø uden mærkat på indpakningen. Blomster vi kun kan læne os tilbage og glædes

og forundres over, mens vi må sørge for at vande dem, og sikre at de har den plads og næring de skal bruge.

Da vores lille bil kørte mod Sydfyn igen var der fuldkommen fred i mit hjerte. Jeg havde fået sagt farvel til en stor og stærk overbevisning i dag. Det sker hele tiden i dette fantastiske unschooling liv.

Vi kom et skridt videre ned af vejen mod frihed og kærlighed sammen. Solen sidste stråler ramte os i siden, og jeg smilede da vores søn stemme lød fra bagsædet. "Det har været verdens bedste dag".

For det siger han ret tit.

Kamilla Johnsen er 45 år, gift med Simon og mor til Felix på 8 år. Tidligere lærer og ungevejleder, nu unschooler der elsker at lave latte, pandekager og tapas samt opleve livet med familien.

M E N L Æ R E R

“De lærer, at det er ok blot at sætte pris på øjeblikket, uden at vide hvad det præcist skal føre til. At de har ret til bare at leve og være. Uden at der absolut skal være et defineret mål med alt hvad de foretager sig.”

Livet kommer og går i bølger hos os.

I nogle perioder laver vi en frygtelig masse: Aktiviteter, projekter, udflugter. Det vælter med indlysende “læringsøjeblikke” og alskens sociale arrangementer. I andre perioder er det til gengæld temmelig begivenhedsløst. Dagene går med low-key hygge og afslapning. Gaming. Kortspil. Bage kager. Måske en tur i skøjtehallen eller hundeskoven. Men ellers yderst vindstille. Særligt om efteråret. Der er vi generelt bare rigtig meget derhjemme. Det er koldt, vådt og blæsende udenfor – og ingen af os er specielt opsatte på at bevæge os ud. Indendørs, i hulen, er der til gengæld dejlig varmt. Og hyggeligt. Der dufter af kaffe og af nybagte muffins.

Og så er det de kritiske røster spørger: Men lærer de så noget, børnene??? Når nu vi “ingenting” laver - hvad i alverden lærer de så?!?!?

Well. De lærer, at det er ok ikke altid at præstere. Ikke altid at være i gang med noget der kan måles, vejes og evalueres.

De lærer, at det er ok blot at sætte pris på øjeblikket, uden at vide hvad det præcist skal føre til. At de har ret til bare at leve og være. Uden at der absolut skal være et defineret mål med alt hvad de foretager sig.

De lærer, at det er ok ikke at have travlt. Fordi der er tid nok. Hele livet, faktisk.

D E S Å N O G E T ?

Socialisering er mange ting..

af Lene Friis-Pilgaard

“Vi er som samfund så utrolig optaget af socialiseringen blandt børn og det kan næsten ikke gå for langsomt med at få dem socialiseret. Det kan ikke tælles på to hænder, hvor mange gange jeg har overhørt søde og empatiske forældre med de bedste intentioner og med børn i 1-årsalderen give udtryk for, hvor meget deres barn keder sig og hvor godt det bliver for barnet, at komme i vuggestue og lege med andre børn. Og det er jo en samfundsfortælling vi selv har fået fortalt og som vi i mere eller mindre omfang, tror på.”

Hjemmepassede, hjemmeskoledede, og unschoolings-børn er ikke sammen med lige så mange jævnaldrende, som de børn der går i institution og i skole. Det tror jeg, at vi er mange der kan skrive under på.

Da de fleste børn i alderen 1-15 år går i institution og i skole, er der helt naturligt, ikke mange børn på gaderne, bibliotekerne, legepladserne, museerne og i hjemmene, i dagtimerne.

Og ja, det er stille til tider. Det er kedeligt og svært til tider og kræver meget af den enkelte familie; at opstøve andre familier, som enten er i samme situation og derfor er tilgængelige i dagtimerne eller bor i nærheden og er hjemme fra om eftermiddagen.

Det som jeg en gang imellem går og reflekterer over er; hvor mange jævnaldrende har det enkelte barn i bund og grund brug for?

Og skal det partout være jævnaldrende eller kunne det også være børn i andre aldre?

Der er ingen tvivl om, at stort set alle børn har brug for andre børn. Men er det 1,2,3... eller 25 andre børn.

Kunne det tænkes, at der er individuelle forskelle på børn og hvad med rammerne omkring dem?

Måske er trygge kendte voksne omkring dem også med til at spille en afgørende rolle for relationsskabelse og sund socialisering.

Vi er som samfund så utrolig optaget af socialiseringen blandt børn og det kan næsten ikke gå for langsomt med at få dem socialiseret.

Det kan ikke tælles på to hænder, hvor mange gange jeg har overhørt søde og empatiske forældre med de bedste intentioner og med børn i 1-årsalderen give udtryk for, hvor meget deres barn keder sig og hvor godt det bliver for barnet, at komme i vuggestue og lege med andre børn.

Og det er jo en samfundsfortælling vi selv har fået fortalt og som vi i mere eller mindre omfang, tror på.

Nu vil den kritiske læser måske indvende; at børn i skolealderen, i hvert fald har brug for venner og til det er svaret – ja!

Da jeg gik i skole, havde jeg også brug for venner, men blot en enkelt eller to. Jeg har personligt aldrig haft brug for rigtig mange venner og jeg havde faktisk mere ro i relationen, når vi havde en legeaftale eller var i andre rammer end på skolen.

På skolen var der mange andre ting og mennesker at forholde sig til.

Jeg siger ikke, at alle andre havde det eller har det som mig, jeg prøver blot at sætte fokus på det faktum, at vi som samfund, er alt for fokuserede og snævert synede i vores anskuelse af børns socialiseringsbehov. Vi glemmer let og elegant, eller vi kender ikke til, alle de andre forhold, som bør være til stede for at skabe sunde relationer. I stedet bliver det ud fra devisen "jo flere børn des bedre."

Vi er som samfund enormt optaget af jævnaldrende-fokusering og socialisering og i så høj grad, at vi i bund og grund mener, at det er vigtigere for børn med andre børn end samværet med deres nærmeste omsorgspersoner (det ene udelukker ikke det andet) og det er jo i sig selv meget sigende; at vi er mere bekymrede for børns manglende tid med jævnaldrende end tid med deres nærmeste.

Jeg vil slutte med ord fra bogen "Dit barn har brug for dig" af Gordon Neufeld og Gabor Maté. De taler smukt for sig og er utroligt sigende for vores samtids syn på børns socialisering fremfor tid og tilknytning til deres forældre.

"Ifølge Gordon Neufeld og Gabor Maté lever vi i et samfund og en kultur, der hylder børns selvstændighed, løsrivelse, uafhængighed, robusthed og parathed i alverdens afskygninger og ikke mindst jævnaldrende-orientering.

Et kulturelt skabt fænomen, hvor børn og unge bruger jævnaldrende til råd, vejledning og tæt tilknytning frem for deres forældre, hvilket på ingen måde er hverken sundt eller hensigtsmæssigt.

Ifølge Neufeld og Maté er barnets

relation og tilknytning til dets primære omsorgspersoner afgørende for en sund og tryk udvikling.

Ligeledes understreger de vigtigheden i, at vi holder børnene tæt til os og styrker båndet mellem forældre og barn med kærlighed, opmærksomhed og nærvær.

Barnets tilknytningsrelation til en forælder må være mindst lige så længe, som barnet har brug for at blive guidet."

Så næste gang bekymringerne presser på, hvad angår dit barns socialisering, så tænk tilbage på din egen barndom og hvor mange venner du egentlig selv havde brug for.

Lene Friis-Pilgaard er mor til to hjemmeunderviste drenge på 6 og 9 år. Derudover er hun klumme-skribent og familiebehandler. Hun brænder for det rolige, simple og gode børneliv - et liv hvor små mennesker får lov til at blomstre og vokse i deres eget tempo. Du kan finde Lene på [Instagram](#)

Sådan skriver du et godt værdigrundlag

Værdigrundlaget er et helt essentielt værktøj i forbindelse med tilsyn, og det har flere funktioner.

For det første giver det den tilsynsførende et uundværligt indblik i, hvad dit valg af hjemmeundervisning bygger på. Det præsenterer de pædagogiske og læringsfilosofiske overvejelser der ligger bag, samt indeholder informationer om metoder, fremgangsmåder eller andet du synes er vigtigt at få frem.

Men derudover, og det er næsten endnu vigtigere, så er det at formulere sit værdigrundlag en proces, der hjælper DIG med at afklare og konsolidere det fundament som din hjemmeundervisning står på. Betydningen af det fundament kan ikke understreges nok. En god tilsynsoplevelse afhænger nemlig i høj grad af hvor meget du selv hviler i dit valg, og dermed hvordan du er i stand til at fremlægge det.

lyt med her

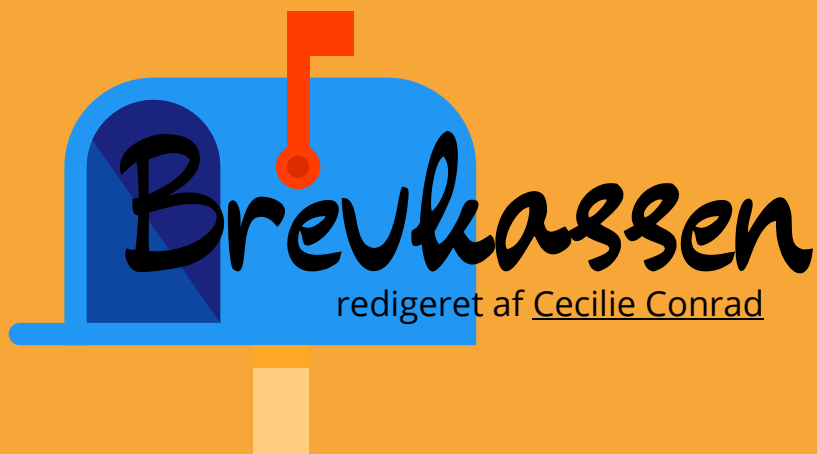
Business Foundations: A 12-Week Program for Aspiring Entrepreneurs!

What is the Business Foundations Course?

The Business Foundations Course is a 12-week program designed to equip, inspire, and empower young people to start their businesses, earn their own money, and learn valuable skills for life in the process. The course will walk participants through the first 12 essential steps to starting their own business. By the end of the course, students will not only have a complete business plan but also have developed 12 key habits that are essential for business success. Next course starts: October 1st. Details [here](#).

Special discount code for SKOLEFRI readers: Get 15% off the course fee with the code C402D6E480

Hvis man det meste af barnets liv (vores ældste er 6 år) har bestemt puttetid, men gerne vil sætte barnet fri til selv at vælge og mærke efter. Vi har forsøgt at give helt slip men hooold nu op nogen kaos dage fordi barnet går senere i seng men står op samme tid som førhen. Dvs. barnet er død træt og dagene er fulde af konflikter. Hvad gør man når man bryder fri? Mvh C

Kære C.

JHvad gør man, når man bryder fri? Det er et stort og spændende spørgsmål. Man gør ofte det, du beskriver: Prøver at give fuldstændig slip, og oplever derefter en masse kaos. Indeni, i praksis, i planlægningen, i alt muligt. Så strammer man igen og føler sig forkert. En helt almindelig begyndelse på et liv i respekt for børns frihed, når man mere eller mindre pludselig opdager, at man gerne vil gøre tingene på en ny måde, fordi man opfatter tingene på en ny måde.

Det er her, det centrale er. At du forstår tingene på en ny måde og gerne vil handle derefter. Dit perspektiv har ændret sig. Du tror ikke længere at du ved bedre alene fordi du er den voksne, ej heller at du har "ret til" at bestemme fordi du er den voksne og du har set nogle af falgrupperne der åbner sig hvis man lever med et sådant perspektiv:

Fx at barnet ikke lærer at mærke sig selv, mærke sin energi, sin krop, forstå sin søvn, sine behov, og træffe beslutninger der tager hensyn til det samlede billede, lærer at passe på sig selv, dybest set.

Du skriver, at du gerne vil have at dit barn lærer selv at vælge og selv mærke efter. Samtidig er kaosdagene ingens behov.

Så, hvad gør man, når man bryder fri? Man må jo forholde sig til det konkrete samtidig med at man forholder sig til det filosofiske. Respekten for barnets ret til egen tid, egen krop, egne behov, egne værdier, egen søvn, egen motivation (fortsat selv ...) må gro i dig i stort og småt, samtidig med at du faktisk er den voksne. Det at være den voksne har bare ændret sig. At være den voksne betyder ikke at du har ret pr default eller at du har ret til xyz. At være den voksne betyder at du har ansvaret, mens barnet gror.

Radikal frihed kan gå rigtig langt, og det er sådan set meget fint, men man må nok lige starte der hvor man er og se på det der faktisk foregår. At give slip på sengetid betyder ikke fra den ene dag til den anden at holde op med at putte.

Da dit barn var spæd gjorde du garanteret ting i reaktion på barnets signaler, snarere end efter et tidsskema.

Når barnet var sultent fik det mad, når barnet var træt dæmpede du lys og lyde og vuggede til det sov. Ikke for at bestemme, men fordi det var det rigtige at gøre. På mange måder er det at slippe puttetid for større børn det samme. Der er ikke tale om at tage en alvorssnak med en seksårig om kroppens behov for søvn og at eje sig selv og nu-er-det-dit-eget-ansvar, men at slippe ideen inde i dit eget hoved om at en ordentlig mor putter børnene i seng klokken halv otte (eller noget), og så lægge mærke til hvad der virker i jeres familie.

At putte børn med respekt for deres tid og frihed er snarere noget med at sørge for at der er ro og rum til søvn. Barnet behøver ikke selv vælge "nu vil jeg i seng", du kan fortsat sagtens stadig lægge mærke til at nu er det ved at være, og så gøre din ting, hvad end den er. Afslutte projekter. Dæmpe lys og lyde. Børste tænder. Læse historier. Snakke i soveværelse eller sofa.

Du kan også åbne ballet med: "Jeg kan se, du er ved at løbe tør for energi for i dag. Er der noget jeg kan hjælpe dig med at afslutte før vi putter?" eller "Har du lyst til en kop te og en sandwich inden vi går i seng?" Det er noget ganske andet end "Klokken er .."-argumentet. Det er også mega gangbar mønt at sige at du selv er ved at være for træt, og du derfor har brug for at familien går i seng, i hvert fald så længe, børnene har brug for at blive puttet. Puttetid er en del af det store billede. Puttetid der starter flere timer før man rammer sengen, er en del af beatet. Sørge for at barnet har fået de næringsstoffer det har brug for: Mad, kærlighed, vand, inspiration, fred, tid, udfoldelse, og også plads til at afslutte, afvikle eller i det mindste parkere det der er i gang, så den indre ro kan opstå. Børn er forskellige og jeg kan ikke skrive en one size fits all gå i seng guide, det kan let være helt andre ting i nogle familier og endnu andre i andre.

Men i alle familier er det de voksnes ansvar, selvom det ikke bør være de voksne der bestemmer. Det er de voksne der sørger for trivsel, det er de voksne der sætter rammerne, det er de voksne der holder faklen. Spørgsmålet er mest med hvilket børnesyn de gør det, hvilket mindset.

Du skriver at du gerne vil have at dit barn lærer at mærke efter og vælge selv. Det skal nok komme. Det er en del af udfoldelsen fra spæd til ung voksen, og det har mange faser. Børn udvikler sig hele tiden og forholdet til søvn ændrer sig gennem hele barndommen. Hos en seksårig der er vant til at blive puttet i seng på et bestemt tidspunkt vil mit bedste råd være baby steps: bare tag det roligt. Hvis din indstilling til dit barns frihed har ændret sig, så er I rigtig godt i vej, og læringsprocessen er begyndt. De er stor chance for at det bliver en sværere rejse for dig at slippe det børnesyn du kom med, end for dit barn at lære at mærke søvnbehov. Det er en lang rejse. En lang og spændende en.

Så kort sagt: Tillykke med indsigten og tag det helt roligt er mit bedste råd, gør mere eller mindre som du plejer men på et nyt grundlag, og så vil hele søvn-situationen ændre sig stille og roligt hen over årene der kommer.

KH,
Cecilie

Oplever du udfordringer du kunne tænke dig Cecilies input på? Så skriv til: brevkassen@magasinetskolefri.dk

Familien Toft: Unschooling med 8 utæmmede børn!

Linda og Glen er forældre til otte børn i alderen 1-16 år. De har hjemmeundervist i fire år, og her fortæller de lidt om hvordan det skolefrie liv ser ud hos dem. Du kan også finde både Linda og Glen på IG.

Hvorfor har I valgt unschooling og hvordan vil I definere det?

For os betyder det meget kort sagt at lære af livet og at lære hele tiden! Vi har valgt den vej fordi, vores børn ikke fungerer godt med den traditionelle undervisningsmodel. Unschooling giver os muligheden for at tilpasse til hvert enkelt barn. Vi oplever, at vores børn trives bedst på den måde.

Hvordan ser læring ud i praksis hos jer?

Mangfoldigt! Oftest er det børnene selv, der stiller et spørgsmål, som vi så undersøger sammen med dem, mere eller mindre tilbundsående. Vi gør dog også mange ting, med henblik på at stimulere nysgerrige spørgsmål – tager ud i naturen, på museum, eller læser en god bog sammen. Læring kan komme af alting jo. Når vi for eksempel ser en dokumentar eller børnene ser noget på YouTube, så bliver det hurtigt anledning til at undersøge videre: Hvor stammer mangakulturen fra? Eller hvis vi ser et insekt vi ikke kender. Så finder vi ud af sammen

hvad det er. Ofte kommer børnene og fortæller ting de har lært helt på egen hånd. Det begrænser sig bestemt ikke til simple ting, men kan være ganske overraskende og dybe eller indviklede spørgsmål og emner, de dykker ned i.

Tit ender det med at det er os voksne, der lærer noget nyt!

Har I haft tilsyn, og hvordan foregik det?

Ja. Det er foregået sådan, at skolelederen er kommet på besøg her og har talt med os om hvordan det går. Vi har fremvist noget dokumentation for hvad vi har lavet i årets løb, og de har talt lidt med børnene. Dem der har været her har altid forholdt sig åbent og nysgerrigt. Vi har haft to forskellige tilsynsførende og med den nyeste holdt vi et møde *inden* selve tilsynet, for at forventningssafstemme. Alt i alt, har tilsyn været positivt for os. Vores tilgang er meget langt hen af vejen blevet respekteret.

Hvordan dækker I børnenes (og jeres egne) sociale behov?

Nogle af børnene har bevaret venskaber fra skoletiden. Der er kommet nye venskaber til, og flere af børnene har gode relationer, de ses med og taler med ofte.

Det er dog heller ikke helt uden udfordringer. En af vores ældste sønner har et væsen, der ikke harmonerer super godt med de jævnaldrende i lokalområdet. Derfor har vi udfordringer med at finde ligesindede kammerater til ham.

Udover det, så dyrker de diverse fritidsaktiviteter, hvor børn fra lokalområdet også deltager. Vi føler, at de er sociale i det omfang de har brug for det. Det er dog ikke alle børnene der har lige meget lyst til og behov for det. Hvilket vi naturligvis også respekterer. Deres sociale behov er med andre ord meget forskellige. De nyder alle også at være i sit eget selskab og hinandens.

Har I oplevet kritik af jeres valg og hvordan håndterer I det?

Både og. I det virkelige liv, på ydersiden af skærmen, har vi kun mødt søde mennesker, støtte og opbakning. Dog er vores omgangskreds blevet stadigt mindre i årenes løb. Muligvis på grund af vores kontroversielle livsstil. På den anden side, har vi efterhånden delt rigtig meget ud på SoMe og i mainstream medier om vores liv – og her må det siges ikke altid at gå stille for sig!

Det er i sandhed noget, der kan få folk til tasterne. Heldigvis er der også i den kontekst langt flere søde og nysgerrige mennesker. Men af og til er der også folk, som er kritiske. Det er naturligvis ikke rart, især hvis kritikken bliver personlig. Men vi føler, at det er vigtigere at vise vores valg, end at gemme os væk. Så vi håndterer kritik ved at dele mere, oplyse mere, og måske udfordre mere.

Hvilke udfordringer har I oplevet med unschooling?

Som med alting man ikke i forvejen er erfaren med, har vi haft forskellige udfordringer. Som de voksne, var de første par år svære i forhold til at stole på at det virker. Det har været svært ikke at blande sig, ikke at bestemme. Men i stedet lade tiden og børnene selv vise vejen.

Derudover har de tungeste udfordringer været de år som især de to ældste havde med fra deres tid i skolen. De har desværre lært, at "skoleting" er noget negativt, som er forbundet med tvang og ubehag. Derfor har de været langt

sværere at motivere til enkelte ting, end de af vores børn som aldrig har været i skole.

Hvad er jeres bedste råd til andre der starter ud i det skolefrie liv?

Slip dine forventninger om alt muligt og give det den tid det skal have. Stol på processen og på barnets naturlige lyst og vilje til at lære hvad de har brug for, når de får brug for det. Lyt til din egen mavefornemmelse og ikke til kritiske røster.

LUNA MAJ
VESTERGAARD

CECILIE
CONRAD

CARLA
MARTINEZ

SARAH
BEALE

DA LADIES FIXING THE WORLD

EXPLORING ATTACHMENT PARENTING AND UNSCHOOLING: A SHIFT IN PERSPECTIVE

Does unschooling work???

Is the question whether
unschooling "works" actually
inherently flawed?

Join Cecilie, Luna Maj, Sarah and Carla in
Episode 11 of Da Ladies Fixing the
World as they challenge conventional
thinking and dive deep into the
philosophy of unschooling.

This episode examines the societal
pressures and need for validation that
often accompany this question.

By exploring parental concerns and
celebrating their triumphs, the
conversation underscores the
importance of focusing on individual
growth and happiness over
performative success.

This episode redefines what it means
for education to "work" by contrasting
the rigid outcomes of traditional
schooling with the fluid, adaptable
nature of unschooling. Using the
metaphor of coffee, the importance of
natural growth and learning without
predefined checklists is highlighted.

Discover how unschooling fosters
problem-solving skills and unique
learning journeys, allowing children to
thrive in a more open and supportive
environment. The episode wraps up
with thoughtful reflections on human
experience, judgment, and the flexibility
required in both parenting and
education.

lyt med her

3

nemme metoder til at dokumentere selvstyret læring

1) Tag billeder af jeres forskellige aktiviteter og udflugter.

Organiser dem for eksempel i temaer eller efter fagområde. Du kan skrive en uddybende forklaring til hvert billede eller nøjes med nogle stikord.

FAG	8/1	9/1	10/1	11/11
Dansk	skrev brev til farmor læste indkøbsliste	Rødhætte højtlæsning skattejagt med rebus	snakkede om hvad faglitteratur er	selvstændig læsning af Anders And
Matematik	Matadorspil talte om brøker i forb. med pizza	Yatzy	regnede procenter ud i Netto	øvede gangetabeller på pc
Historie	Så Anne fra Grønnebakken	Frilandsmuseet		spillede Timeline
Musik	spillede klaver lavede klappertymer og snakkede om noder		var til kor	hørte Tryllefløjten på cd
Idræt	var til fodbold løb på rulleskøjter	gik tur ved stranden	cyklede ind til byen legede dåseskjul i haven	spillede Just Dance

2) Før en simpel logbog opdelt i fagkasser.

Du kan gøre den så detaljeret eller overordnet som du selv har lyst til, og uddybe i det omfang det giver mening.

3) Lav en periodisk opsummering

Du kan tage løbende noter om jeres aktiviteter i hverdagen, som du efterfølgende periodevis sammenfatter til en lille rapport. I opsummeringen skriver du en generel præsentation af barnets interesser og udvikling i perioden, jeres fokusområder, udflugter osv.

